

[Bertel Dahlgaard.]

må erkende. Kommer man først så vidt, kan man diskutere de forskellige nye aflønningsformer.

Det første skridt henad den vej, jeg her nævner, var samarbejdsudvalgenes gennemførelse i 1947. Det var det første skridt på vejen til at skabe fælles interesse, skabe et kompagniskab indenfor den enkelte bedrift om at tilvejebringe dette bedst mulige resultat. Men — og her synes jeg, at den ærede socialdemokratiske ordfører og jeg må kunne mødes i vore betragtninger — det økonomiske supplement til samarbejdsudvalgene står det tilbage at skabe. Fra vor side tror vi ikke på en skabelonmæssig løsning af dette problem. Forholdene er så forskellige i bedrifterne på de forskellige produktionsområder, forholdet mellem kapitalindsats og arbejdsindsats er så forskellig i de forskellige bedrifter, at der kræves forskellige former. Jeg må måske i denne forbindelse sige til venstres ærede ordfører, som var skuffet, fordi det i højere grad var direktiver, bestemte retningslinier, der var fastslået i dette lovforslag, at det står i forbindelse med det, jeg netop her har sagt, at det ikke lader sig gøre på disse områder at skabe en skabelonmæssig ordning. På samme måde må man også erkende, når man er gået ind i selve tanken: udbyttedelingsproblemet, at man principielt set kan gå forskellige veje. Der kan være tale om et udbyttedelingssystem, der i det væsentlige beror på kontant udbetaling til arbejderne, når året er forbi, og der har været et overskud. Der kan være tale om systemer, hvor der gives adgang til at erholde aktier, så arbejderne efterhånden indgår i et medarbejderskab indenfor den pågældende virksomhed og derfor også i kraft af aktierne efterhånden glider ind i selskabernes bestyrelse. Eller der kan være tale om bonus- eller fondsordninger.

Jeg har nok lagt mærke til, at et par af de ærede ordførere har talt om bonus- og fondsordninger som noget helt forskelligt fra udbyttedelingssystemet. Det er efter min mening bygget på en for snæver opfattelse af udbyttedelingsbegrebet. Derfor vil man også se, at lovforslaget, som den ærede konservative ordfører har lagt mærke til, giver mulighed for, at sådanne bonus- eller fondsordninger indgår som et led i udbyttedelingssystemer, men vi må erkende fra vor side, at hele dette store problem kræver erfaringer herhjemme, på samme måde som manovre i Amerika søger at skabe på en gang et erfaringsmateriale og et centrum til fremme af de tanker, det her drejer sig

om. Man har i Amerika et særligt institut for udbyttedeling med den kendte professor Robert Hartmann som konsulent. Det er interessant i denne forbindelse at lægge mærke til, at da lederen af Marshallmissionen her i Danmark, mr. Charles A. Marshall, kom med udtalelser af forskellig art vedrørende den danske produktion, siger han, at det er hans indtryk,

„at man kan nå vidt ved at bibringe arbejderne tillid til, at bedre og billigere produktion også kommer dem tilgode. I den forbindelse er det interessant at betragte eksperimentet på maskinfabrikken „Atlas“, hvor man har indført en bonusordning for arbejderne. Jeg har ikke hørt om virkningerne heraf, men forsøget er interessant. En sådan ordning kan gennemføres på mange forskellige måder, f. eks. ved at udbetale bonus i form af aktier i virksomheden.“

Mon ikke det ville være ganske tiltalende, om ærede medlemmer, der er så glade for at høre på Amerikas råd på andre områder, også hørte efter dem på et område som dette. Men netop i denne forbindelse her går det igen, at formerne kan være så forskellige, at man netop må indrette det offentlige, statens forsøg på at fremme sagen på frivilligt grundlag. Det er vist ikke urigtigt, når det ærede medlem hr. Hans Rasmussen siger, at jeg kunne måske få artige ting at høre, hvis jeg blev bekendt med den måde, Dansk Arbejdsgiverforening har taget på maskinfabrikken „Atlas“'s udbyttedelingsordning. Det er vist rigtigt. Jeg tænker vel ikke, at det ærede medlem vil gå så vidt, at han mener, der ligefrem er en vis forfølgelse i gang i den anledning. Det håber jeg ikke, og det tror jeg heller ikke, men jeg vil allerede her på dette punkt gerne takke den ærede socialdemokratiske ordfører for den fordomsfrihed, hvormed han har behandlet hele dette spørgsmål. Det er vel efterhånden offentlig kendt, at det ærede medlem som formand for Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbund har stillet sig på dette fordomsfri standpunkt overfor „Atlas“, at det ærede medlem her har sagt overfor „Atlas“:

„Uden i øjeblikket at udtale sig om det rent principielle er hele vor hovedledelse af den opfattelse, at vi ikke bør lægge os i vejen for praktiseringen af et sådant system, der blandt andet skal medvirke til en højere produktion og en nærmere tilknytning af arbejdskraften til Deres virksomhed. Deres“

— altså ledelsens —

„udtalelse om, at lønnens størrelse på